

MILAN KLEČ

Usahla reka

Na živce mi gre to preseljevanje meščanov na deželo. Kot za stavo kupujejo hiše in še posebej prekleto je, ko postanejo določene pokrajine tiste, ki so zakon. To se sčasoma obrne in tako postane priljubljena cela dežela. Malo sem poenostavil, toda dosti drugače tudi ni. Še posebej mi grejo na živce kraji blizu morju, ki jih ne morem niti imenovati. Sicer morje vidijo le redki, toda vseeno. Tam imajo vino, tam imajo burjo, tam imajo pršut, v vsaki vasi je vsaj eden, da je nadležna že voznja skozi njih. Boljše se jih je izogibati, kot pa da moraš lesti pod sedež avtobusa. Saj vse vidijo. Kar mi gre pa še posebej na živce, so pa njihova srečanja v mestu. Ko prevzamejo dialekt tistih krajev. To je res že preveč, to je neokusno, kljub sila okusnim rečem, ki jih tako opevajo. So pa to po navadi nežne, lirične duše, intelektualci, za katere pa tako ali drugače vemo, da pokvarijo vse, tudi če vozijo na primer avtobus mestnega prometa. Veliko gneva je v meni in lahko bi ga trosil in trosil, kar pa se mi zdi čisto nesmiselno. Nič se ne bo spremenilo niti nočem nič spremeniti. Da pa vseeno ne bom izražal toliko sovraštva, moram navesti, pa ne kot opravičilo, da sem v zvezi s temi preseljevanji vseeno slišal in bil na neki način priča prijetnemu klepetu, ki mi rahlo popravlja vtis o vsem skupaj.

Rekel sem že, da se pokrajine menjujejo. Le kako se ne bi, saj to počnejo že same po sebi, toda pustimo ob strani občutljivosti.

Kaj hočem povedati?

Povedati hočem izključno to, da imam še kakšnega prijatelja, ki mu zaupam. Ki ni vsega pomešal in ne poskuša z mano s kakšnim dialektom. So še ljudje, ki te pustijo na miru, sem pa vseeno z velikim zanimanjem poslušal njegovo zgodbo, ki jo je slišal od starega vaščana, kjer je kupil hišo.

Spet hiša, toda tudi temu se ne morem izogniti. Hudič bo nastal, ko bo tam vedno več hiš. Saj vemo, kaj mislim.

Vrniti pa se moram k pripovedi tistega starca ali kako bi mu rekel, saj nočem izkazati do njega niti preveč spoštovanja niti premalo. Pa tudi ravnodušen ne smem biti, saj me je kar dvignilo na noge.

Tista vas je slovela po razvratu.

Že to je bila poslastica.

Mislil, ko ti to nekdo omeni. Ne pa samo, kakšno vino imajo, seveda je povsod najboljše, potem druge domače specialitete in podobne pizdarije, od katerih se mi tudi ta hip dvigajo lasje.

Vendar kurbarija.

To je tisto.

Dobra stara kurbarija, ki je vedno dobrodošla.

Da jo človek prav pogreša.

Poln kurac imam že nekakšne idile, kjer pa je nekaj še posebej zanimivo, s čimer hočem povedati in poudariti, kako da prav misliti.

Tudi ta zgodba je bila v končni točki idilična.

Čeprav se je začela s kurbarijo, in to izrazito, kjer pa ne morem ničesar dodajati, saj mora biti vsakomur kristalno jasno.

Ampak ne bom se vračal na druge vinorodne kraje. Ne smem si tega dovoliti. Potem bi se lahko še česa spomnil. Namreč ko sem rekel, kako je stara dobra kurbarija, tudi to ne drži. Seveda ne govorim o sebi, toda prav v omenjenih krajih poznam ljudi, katerim pa se zaradi tega dvignejo lasje. Čim slišijo to besedico. Kurbarija. Čeprav so bili včasih košček kurbirjev, jebi ga, pa so se dali vmes krstiti, ne, ne, saj po eni strani zastopim, toda težava je drugje, kar pa so na vsak način čisto drugi zapleti, če že nisem kljub vsemu čisto dovolj povedal.

Kar ne morem se posvetiti tistemu starcu. Pa ne, da mi ne gre od rok. Misli mi vse preveč begajo.

Bolj živahen postanem, ko se spet spomnim na kurbarijo. In to na pravi način, ki ga pa tudi ne bom pojasnjeval.

Takole je bilo.

Užitek je bilo poslušati že prijatelja.

Menda je tista vas slovela kot leglo razvrata. Daleč naokoli. Kot slovi druga po dobrem vinu. Vem, da sem že to povedal, toda na ta način lahko kaj poudarim. S ponavljanjem namreč. Všeč, in to sila všeč so mi stare resnice.

Menda so se kurbali kot veliki.

Posrečen izraz, zato sem ga kar ponovil.

Je pa zrasel pri tistemu starcu, ki se je še vedno hahljal.

Lahko sem si ga predstavljal.

Tudi meni gre na smeh.

Ko le ošinem kakšno kurbarijo.

V spominu.

Na vaseh pa je bilo to menda nekaj posebnega.

Posebno v tisti.

Menda je vel takšen zrak, menda je bil takšen položaj hribčkov, menda je zato sonce tako sijalo, pod nekakšnim posebnim kotom, potem je bila tukaj še težka zemlja, na vsak način posebna, svojevrstna, čeprav se seveda ni nihče ukvarjal s tem, da bi iskal kakršne koli vzroke, pomembno je bilo le to, da je razvrat cvetel.

Pa še kako je cvetel!

Dokaz za to je bilo, mislim o posebnosti same pokrajine, da so se v njej tako obnašali tudi slučajni gosti. Pa ne, kot da zgledi vlečejo, čeprav je nekaj na tem. Devištva so popuščala, zvestobe so padale, le da so prestopili prag tiste vasi.

Bilo je veselo.

Od jutra do večera, kot se dandanes reče, kjer moram spet ponoviti. O tem ni nihče razmišljal.

Kurbarija, kurbarija in še enkrat kurbarija.

In kaj je lepšega.

Nič ni lepšega, dokler se vsaka stvar ne zaplete.

In tudi v tisti vasi je prišlo do zloma, poloma, ali kako naj rečem stanju, ko je razvrat usahnil.

Dobesedno.

Bilo je pa takole.

Kako lepo je takole nizati dogodke. Ne morem mimo te pripombe.

Torej.

Ko sem rekel, da je usahnil, se je to zgodilo na zelo slikovit način.

Skozi vasico je tekla rečica.

Ko je starec to pripovedoval, se niti ni pretirano zamislil, ko je navedel, da je bila morda prav ona odločilna.

Kot je nekje določena zemlja za določeno vino.

Lahko sem si mislil.

Da je morda zaradi nje tako tekel razvrat.

Kot je tekla in žuborela voda.

Napeto sem poslušal. Kako pa, saj me je resnično zanimalo.

In potem se je lepega dne ali noči nad vas zgrnilo prekletstvo.

Pa jebenti, zakaj ne poteka nobena kurbarija brez kazni. To je zares že zakleto, pa ne govorim že o tem, kako me mika, da bi postal tudi jaz kakšen vernik. Vsaj na tisti način ne, ki sem ga omenil in ki se ga poslužujejo nekateri moji prijatelji.

Reka je usahnila.

Zbudili so se in vas je bila brez žuborenja, ki jim je, po vsemu sodeč, dalo takšen neverjeten polet. Dobro, starec mi je tukaj popisoval razne podrobnosti, ki jih ne bi ponavljal, kajti razvrat je pač razvrat, in če je postavljen v idilično vasico, potem je gotovo še toliko bolje.

Reka pa je usahnila.

In s tem se je v njih zajedla nekakšna žalost. Nekakšno prekletstvo, kjer je bil tisti starec spet dokaj slikovit.

Kot da bi se prebudil, pa ne bi bilo zemlje. Trdnih tal pod nogami in bi tako stopil v prazno.

Zanimivo, pa še kako zanimivo.

Tako jih je minil razvrat, in ko so se malo razgledali, so naleteli na zanimiv pojav. Temu niso tako rekli, saj so samo strmeli.

Kajti ni bilo čisto tako, da bi reka usahnila, kjer je bil starec malo bolj natančen.

Pritekla je do vasi ali tekla, potem je usahnila in se spet nadaljevala na drugem koncu vasi.

Kot da bi jo obšla.

Kot da bi zardevala, se je izrazil.

Zelo zanimivo.

Že pogled na takšno razvalino je bil neprijeten. Saj si lahko mislimo ali predstavljamo. Da usahne reka sredi našega mesta. Da ga obide. Da priteče do njega, potem pa se nadaljuje na drugem koncu mesta oziroma tam, kjer se konča.

Vmes pa razvalina, saj kaj pa je drugega prazna struga.

Tesnoba je, ena čisto navadna tesnoba, ki je primerna le za obujanje spominov, kar pomeni, da je povsem neprimerna.

Gola, pusta, temna struga, ki ji je bil sonce in sploh dan v posmeh. Kar v temi bi se izgubili.

V temi.

V črni temi.

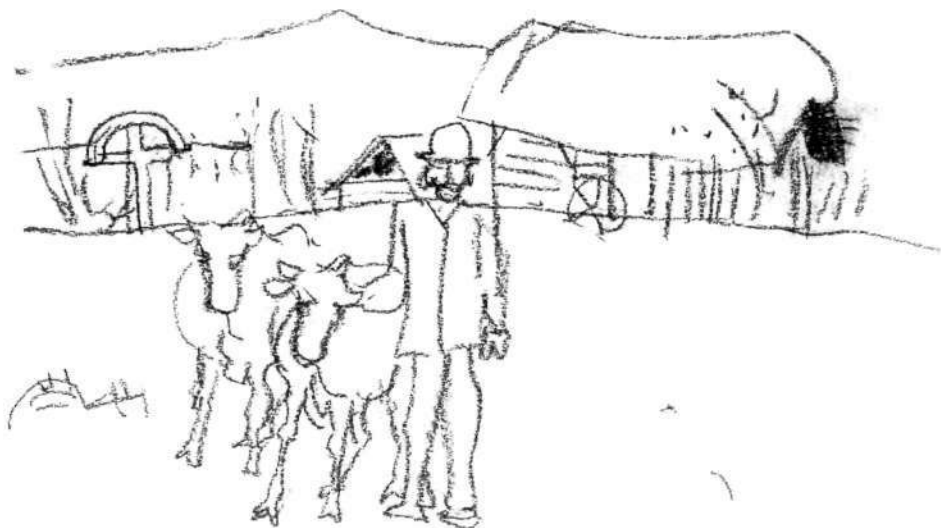
Tako je bilo s tem, kar pa seveda še ni bilo vse.

Sploh ni bilo vse.

Ko sem rekel, kako bi se najraje izgubili, je bil seveda za to še najprimernejši razvrat. Čista in odkrita kurbarija, kjer pa je tičalo tisto prekletstvo. Spravili so se drug na drugega, govorim o spolnih aktih oziroma bolj poskusih, ženske so zmetale s sebe obleko, isto so počeli moški, kolikor so obleke seveda imeli, in se lotili dela.

Ampak nič jim več ni teklo.

Poslušal sem, poslušal.

Kako ga lahko življenje človeku zagode.

Nič, še bolj kot nič jim ni teklo. Bili so obupni gibi, vse je bilo obupno stanje, vse so bile solze. Ne, niso se spremenili v njih, toda takšna vrzel je kazala na čisti obup. In kaj storiti v tem beganju?

Kajti to je bilo beganje in nič drugega.

Prav nič.

Ena sam samcat čisti obup.

Lahko sem si mislil takšne dneve. Še predobro jih poznam. Ko te je ena sama želja, bolj spomin, dejanja pa so daleč, daleč. In če so že, so to bolj medli prizori, še posebej, če so bili nekaj tako plodoviti.

In kaj naj rečem.

Tako je govoril starec.

Nič.

Nepriimerne in človeka nedostojne so takšne žalosti.

Vas je v sekundi propadla. Tako kot kakšna v dolgih letih.

Reka pa kot v posmeh.

In po drugi strani izziv.

Starec je bil zelo duhovit in je izrazil sila zanimivo misel. O gozdovih. Kako jih sploh ni. Kako so gozdovi le določena simetrija. Zelo zapletena misel, ki bi jo lahko komu ponudil v obdelavo, toda mene je pritegnilo, čeprav je ostalo le pri tem. S tem pa je hotel povedati zgolj to, da nikakor ne bi smele postati takšne še reke.

Vode in vse podobno.

Tudi to sem zastopil, čeprav priznam, da le polovično.

Toda določeno sliko sem si pa vseeno ustvaril, kar pa je bilo gotovo najpomembnejše.

Mislím, da nisem izgubil rdeče niti ali kako se temu reče.

Kot se je izgubila tista že tudi zame prekleta reka.

In seveda so sklenili glave.

Na vasi.

Že ta prizor je nekaj vreden. Govorim o trenutku, ko začnejo ljudje prvič razmišljati. Saj do takrat niso. Nobene potrebe niso čutili po tem in tudi njihovo življenje je potekalo tako, da je bilo vsako razmišljanje še več kot neumno.

Sicer pa. Kaj pa imam pri fuku za razmišljati?!

Fukaš in še enkrat fukaš.

In ne prenehaš.

To je posebno gonilo, ki je na ta način enkratno, čeprav se tega seveda niso zavedali. To so pač počeli.

So pa tako razmišljali, ko so sklenili glave.

Kot sem rekel.

Nekaj bi bilo potrebno ukreniti.

Prvič morda.

V tem so si bili enotni.

Od najmlajših do najstarejših, toda kakšno pretirano tuhtanje jim pa tudi ni bilo pisano na kožo.

Niso bili takšne vrste, kar se mi zdi tudi v redu.

Le da so se zganili, že so dobili občutek, da se jim vrača zaupanje. Da jim ga vračajo okoliški grički, travniki, nebo, zemlja in te osnovne reči.

Tudi v pretrgano reko je bilo čudno pogledati.

Vendar da smo si še z nečim na jasnem.

Tako je govoril starec.

Z dvignjenim prstom.

Reka ni usahnila, kaj pa vem, da bi postala kakšna ponikalnica, ampak skozi vas preprosto ni tekla.

Niti v strugi, niti pod njo, niti na nebu.

Kajti vse bi bilo mogoče.

Očitno.

Se je pa res na ta način nekam sramotno spominjati svojih dejanj. Saj so kot kakšna opozorila, torej je bilo treba zadevo urediti in idilični pokrajini vrniti svoje.

Tako preprosto je lahko to in tako preprosto so se tudi odnašali.

Pa saj se niso nikoli drugače.

In zavihali so si rokave ali pa je to kdo drug storil z njimi.

Reka, prekleta reka, jim je kazala, kaj naj storijo, zato je potekalo tako samo od sebe in brez prečutih noči.

Bedenje se je vršilo zaradi nečesa čisto drugega, kar nima smisla ponavljati, pa tudi preveč očitno je bilo.

Torej.

Takoj moram poudariti. Da ne bo kakšnih neumnih pomot. Ti vaščani niso bili nobeni ljubitelji narave, in to na dandanašnji način, mislim, ko si nekateri zabijajo v glavo, kako jo je potrebno ohraniti. Neokrnjeno in takšno, kot je. Takšne pripadnosti so jih motile, kot tudi niso nastale določene skupine ljudi zaradi njihove izkušnje. Niti približno. Pri njih je potekalo vse nenačrtno.

Reko so reševale, če lahko tako rečem, tudi lepe ženske, kar pa je starec tudi pojasnil, s čimer hočem povedati, da se je dandanes tudi to spremenilo. Ker kaj pa zanima kakšno dobro pičko, ali odrežejo kakšno smreko, ki je stara kot zemlja, ali pa je ne. Tako je pač s tem, kar se tudi meni zdi še najbolj na mestu, toda pustimo tudi to.

Starec je v tem momentu že nanizal novo sliko, ki se je ustvarila malodane čez noč, in to brez pretiranih debat.

Hočem povedati, da se ni nobeden spomnil, da ni v vasi nobeden zaslovel kot kakšen rešitelj ali še kaj bolj neumnega, toda kot sem dejal.

Lepega dne je reka spet tekla.

Lepega dne je rečica spet žuborela.

Lepega dne je bilo spet veselo nebo.

Lepega dne so grički spet plesali svoj razuzdani ples, ki ga je bilo veselje gledati, toda nakazoval sem kazen.

Zločin in kazen.

To pa je očitno že bolj zapleteno in s tem so se očitno kot povsod neuspešno spopadli tudi v omenjeni vasici.

V vasici, o kateri teče beseda.

Kajti če je bilo že vse veselo, še ne pomeni, da so bili veseli tudi moški in ženske. Govorim o vaščanih.

Za spoznanje že, kanček, malenkost, toda tisto osnovno ali bistveno gibalo se je izgubilo ali pa je dobilo vsaj druge razsežnosti.

Kajti pomembno je, kot je izražal vir, da jim ni prav nič manjkalo, položaj pa je bil sledeč, da se končno tudi jaz izjasnim.

Kar prste si oblizujem, kar pa lahko povem na naslednji način.

Prav neverjetno bi namreč bilo, če bi zašel v tisti kraj. Kaj pa vem. Denimo kot kakšen popotnik, pa bi kakšen dan prespal še v tisti vasi. In seveda bi mi takoj padlo v oči naslednje dejstvo. Če odmislimo lepoto pokrajine in te reči, ki so za ta primer že neumnost. Najprej bi se gotovo napolnil v vaško gostilno, kjer ne bi bilo nič čudnega, če ne bi naletel na nobeno žensko. V gostilno pač bolj sodijo dedci. Tako se misli, kjer pa moram spet izpostaviti, da tega nisem rekel jaz. Nikakor. Govorim o splošnem prepričanju. Torej bi to še šlo. Šlo bi gotovo tudi to, ko bi oddal sobo kakšen moški, pa spet ni tako, da bi pričakoval kakšno sobarico, kjer pa ne morem mimo naslednje ugotovitve. Namreč o sobaricah, saj so to izredno zanimiva bitja, o katerih bi lahko začel neusmiljeno razpredati, saj če samo malo pomislim, potem mi je več kot jasno, koliko pregrešnih misli so mi že sprožile. Po različnih hotelih, ko zjutraj potrkaajo, in sploh ni, da bi govoril. Kot sem rekel, bi pa tudi to še šlo, čeprav bi pomislil na ženske, gotovo pa bi se bolj zapletlo, kaj pa vem, če bi se sprehodil po poljih, za kar sicer nisem prepričan, da bi storil, pa spet ne bi naletel na nobeno žensko. Še bolj čudno bi bilo, če bi se odpravil v cerkvico na gričku in tudi v njej ne bi bilo nobene ženske, in kakšna ugotovitev bi neizogibno sledila.

V tej vasi ni nobene ženske!

V tej prekleti vasi ni prav nobene ženske!

V tej vasi ni prav nobene preklete ženske, kar pa je izrazito neprijetno, pa na kakršen koli način že to obrneš.

In seveda bi se o tem pozanimal.

Najprej s svojimi očmi, ko bi jih iskal, kar bi pa počel zaman.

Preplavila bi me pa že strašna bojazen.

Da sem dospel nazadnje še v kraj, kjer ni ene same samcate ženske.

Niti ene same samcate, kar je groza.

Kar je še več kot groza in nič se ne bi bilo treba spraševati, kaj je lahko več kot groza.

To je prostor, v katerem se ne sprehodi mimo tebe niti ena ženska.

Pošastno!

Ne vem, toda z iskanjem bi gotovo nadaljeval, gotovo bi prej ali slej obupal, ne vem pa, ali bi se o tem upal spregovoriti tudi z vaščani.

Z moškimi, ki bi na ta način postali resnično moški.

Saj kaj pa jih bi vprašal, še posebej, če mi ne bi nobeden tega povedal sam od sebe? Prepričan sem, da mi ne bi. Torej kakšno vprašanje bi jim pa zastavil?

“Ti, kje pa so vse babe?!”

Neumno, preveč neumno, toda kaj drugega mi pa tudi ne bi padlo na pamet.

V zagonetnem položaju bi se znašel, kjer zares ni kaj, toda kot vsaki stvari, bi hotel tudi tej priti do dna.

Do dna?!

In to je tisto, seveda če se ne bi že prej umaknil in bi jo skratka kar najhitreje pobrisal v kraje, kjer bi moje oči na ženskah prav počivale.

Gotovo pa bi kakšen dan vztrajal.

Gotovo bi se vame naselila tesnoba.

Saj ni nobena prijetna, toda ta bi prav izstopala.

Ampak omenil sem dno.

Saj ne bi nič vedel o rečici, o omenjenih zapletih, o kurbariji, čisto nedolžen bi prišel.

Popotnik pač.

In takšen bi se odpravil do reke.

Da pomirim in predvsem uredim svoje raztresene misli. Posejane vse naokrog, in življenje se mi kar naenkrat ne bi zdelo več tako preprosto. Pa saj se mi ni zdelo nikoli, toda to bi bil šok brez primerjave.

Saj človek v takšnem kočljivem položaju prav gotovo pomisli, da so izginile vse ženske na tem svetu.

Čez noč?!

Saj ni pomembno, kdaj, pomembno je, da so izginile.

To pa so spet vprašanja, ki ti naredijo težko, pretežko glavo.

In bi se šel hladit v vodo.

Sprostit.

Kaj pa je lepšega za razgrete misli.

Pa bi se ulegel.

Pa bi poslušal žuborenje.

Pa bi me prevzelo.

Čisto prevzelo, čeprav nisem takšen. Ali pa vsaj ne poznam tovrstnega izživljanja, ker kaj pa je tu drugega. Dobro, nekdo bo rekel, da je uživanje, vendar to spet nisem jaz.

In da tudi nadaljujem s tistim, ki nisem jaz.

Pa bi me prevzelo.

V vsem tem pomanjkanju žensk, ki to sploh več ne bi bilo, če ne bi bilo niti ne.

Pa bi jih kar slišal.

Pa bi še bolj prisluhnil reki.

Njeni globini.

Pa niti ne bi pretiraval, ampak zaslišal bi glasove.

Zaslišal bi glasove vode.

Reke.

Kakor koli bi že hotel.

Ampak to bi bili po drugi strani ženski glasovi.

“Ženski!” bi gotovo že stopil na noge.

Na prste.

Pa bi preverjal, pa bi tekal sem ter tja, pa bi se že smejal, pa bi bil že čisto srečen, raznežen, pa bi že zavriskal.

“Ženske so. Kdo je rekel, da jih ni!”

Pa bi se že vrgel v vodo.

Na glavo bi skočil in kakšen prizor bi me čakal.

Slikovit!

Na vsak način.

Tako se je izrazil tudi tisti starec, toda pustimo ga na miru.

Naj bom jaz malo na vrsti, ker pri tem bi pa že sodeloval.

Pa bi že plaval, se potapljaj in jemal zrak, ki mi ga ne bi zmanjkovalo zaradi globine, temveč zaradi žensk, ki bi jih videl pod vodo.

Jebenti.

In te ženske, lepe, grde, mlade, stare in kaj vem, kakšne so že, bi si podajale reko in ne bi mogel mimo ugotovitve, kako jo nosijo.

Kako nosijo preketo reko, kjer bi se mi vrnil še naslednji vtis, da je to zaradi tega, ker skozi tisto vas noče teči.

Pa bi spet izplaval, pa bi se spet potopil, pa bi spet prisluhnil vodi, ženskam, njihovim šepetom, njihovim gibom, ko bi si podajale milimetre in milimetre reke, da bi ja varno tekla, pa bi tako poslušal njihove vzdihne, skoraj krike, skoraj bi bili na meji opolzlosti, saj bi me spomnili na tisto, kar se počne z ženskami, tako pa bi počele same, da bi pokrajina zapela.

Z mano in z njimi.

Jebenti boga.

Moram pa spet reči. Tako bi bilo z mano in na ta način se lahko vrnem k tistemu simpatičnemu starcu.

Takrat je bil še mladenič.

Težko mi je govoriti o teh rečeh in nič mi ne pomaga, če sem jih slišal iz druge roke. Teh nekdanji mladeniči niso bili tako veseli, kot bi bil jaz. Dobro, neki mir se je vrnil v njih, nočem reči, da so se sprijaznili z usodo, vse drugo pa je držalo. Niti ni preveč razpredal o tem, kako so se ženske počutile, mislim, ko so nosile reko s svojimi rokami, glavami, prsmi, kako so jih gledali, ko so se opolzko gibale, saj so bili to bolj neljubi spomini in red, ki so ga na ta način vzpostavili, je bil nekakšen red, kar sem že dejal, toda vse skupaj je bilo zelo daleč od življenja, ki so ga bili vajeni.

Nič več razvrata ni bilo, nič več stare dobre kurbarije, ki je dobila čisto drugo obleko in je tekla mimo njihovih oči in je tekla skozi njihove ženske, o katerih bi bilo morda potrebno izreči še kaj.

Toda ko življenje usahne, to ni preveč zanimivo.

Tudi za ceno reke, ki je sedaj čisto navadna reka.

Takšna kot je bila nekdanj, čeprav se je z njo zgodilo nekaj pretresljivega.

Prijatelj mi je dejal, kako je to videl v očeh starca.

Saj vsega pa vedno ni treba izreči. Prav je tako.

Tudi jaz sem se za spoznanje bolj zaprl vase in kaj naj še rečem. Ko me je prijatelj povabil v tiste kraje, sem mu ljubeznivo prikimal.

Seveda z rahlo žalostjo v sebi.

Podobno njegovu.

Podobno žalosti starega možakarja.

Še najbolj pa podobno žalosti.